

ГРИГОРЕНКО Олександр Петрович,
*доктор історичних наук, професор Хмельницького національного університету,
академік Міжнародної академії інформатизації,
член Національної спілки краєзнавців України,
дійсний член Центру дослідження історії Поділля і Південно-Східної Волині
Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному
університеті імені Івана Огієнка*

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ТА ОРГАНІЗАТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАСЛУЖЕНОГО ПРАЦІВНИКА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ УКРАЇНИ ПРОФЕСОРА Є. М. СВІРГУНЦЯ

Аналізуються основні віхи життя, науково-педагогічної і організаторської діяльності видатного організатора розвитку фізичної культури і спорту вищих досягнень, кандидата педагогічних наук, професора Хмельницького національного університету, заслуженого працівника фізичної культури і спорту України Є.М. Свіргунця.

Ключові слова: *Свіргунець Євген Михайлович, інститут, педагог, завідувач кафедри, професор, університет, Олімпіада.*

Серед викладачів кафедри здоров'я людини та фізичного виховання Хмельницького національного університету найяскравішою постаттю є кандидат педагогічних наук, професор, заслужений працівник фізичної культури і спорту України, начальник управління фізичної культури і спорту ВНЗ Євген Михайлович Свіргунець, людина великих організаторських здібностей, чесності, принциповості і порядності. Майже тридцять шість років з незначними перервами він очолював кафедру фізичного виховання першого в місті Хмельницькому вищого навчального закладу – Хмельницькому національному університеті. Саме розвитку фізичної культури і спорту цього вищого навчального закладу сповна віддає він своє серце, свій розум і талант та на цій ниві досяг значних успіхів. Прекрасні відгуки про його працю і результати свідчать державні нагороди, якими удостоїла країна свого славного сина. За своє насичене активною та творчою діяльністю життя він зробив неоцінний внесок у становлення незалежності молоді української державності, щоб Україна була ще більш відомою у світовому спортивному співтоваристві.

Життєва доля професора Є. М. Свіргунця є цілковитим підтвердженням слів одного з найславніших учених світу – шведського біолога Карла Ліннея, який підкреслював, що походить із простої родини, і писав: « 3 маленької хатинки може вийти велика людина» [1, с. 2].

Є. М. Свіргунець народився 10 квітня 1939 року в розташованому неподалік обласного центру селі Ружична. Босоноге дитинство вкарбувалося в пам'ять голодними і тривожними роками війни, післявоєнного життя – надзвичайно важкого і водночас обнадійливого. До 5 класу навіть у люті морози ходив до школи в картузі, оскільки купити шапку в сім'ї не було змоги. Шкільне приладдя замість звичного тепер портфеля носив у торбині. Восени і зимою в приземкуватій і холодній школі було темно. Кожен учень ставив перед собою на парті каганець. Але жадоба до знань, віра в світле прийдешнє не покидала молоду людину. Школу закінчив з відмінними оцінками [2, с. 8].

На початку 1967 р. Є. М. Свіргунцю, працівникові відділу студентської і учнівської молоді Хмельницького обкому комсомолу, стало відомо про відкриття на базі Хмельницького філіалу Українського поліграфічного інституту нового вищого навчального закладу. Невдовзі це сталося. Новий ВНЗ вимагав створення нових і поповнення існуючих кафедр викладачами. На оголошену вакантну посаду викладача кафедри фізвиховання він подає заяву. З шести претендентів конкурсна комісія надала перевагу саме йому, молодому, енергійному, але головне, мудрій та далекоглядній людині, яка вже тоді бачила перспективу розвитку фізичної культури і спорту молодого вищого навчального закладу [3, с. 601].

З того часу фізичне виховання стало важливим та усвідомленим компонентом пріоритету оздоровчої спрямованості і гуманітарного виховання, мета яких – формування у студентів фізичного, морального і психічного здоров'я, раціонального поєднання фізичної й розумової діяльності. Насамперед, подбали про створення матеріальної бази, розроблення перспективного плану розвитку і почерговості введення в дію спортивних споруд: власного стадіону, спортивних майданчиків,

зразкового обладнання єдиного на той час спортивного залу. Розпочали зі стадіону весною 1968 р. В найкоротший час було сплановане та розмічене місце під стадіон з усіма секторами та майданчиками. Більшість робіт виконувалося руками викладачів і студентів у вільний від занять час. Є. М. Свіргунець показував у цьому особистий приклад. Буквально за два роки було побудовано стадіон з дренажем під футбольним полем, секторами для метань та стрибків, бігові доріжки покрито спеціальною сумішшю. Стадіон був огорожений і озеленений, закінчено будівництво баскетбольного і гандбольного майданчиків. Пізніше були побудовані майданчики з інших ігрових видів спорту та водно-веслувальна база на річці Південний Буг.

Важливою сторінкою створення матеріальної основи фізичної культури і спорту стало будівництво спортивного комплексу. Саме завдяки винятково наполегливим зусиллям Є. М. Свіргунця, його організаторським здібностям, умінням аргументовано переконувати можновладців на всіх керівних рівнях у місті Хмельницький такий спортивний комплекс, який не мають до цього часу багато обласних центрів нашої країни. Будівництво спортивного комплексу професор Є. М. Свіргунець вважає частиною свого життя.

За роки його титанічної праці в Хмельницькому національному університеті очолювана ним кафедра пройшла доволі складний шлях і сьогодні стала науковим, фізкультурно-спортивним центром Поділля. На честь перемог хмельницьких студентів-спортсменів на офіційних міжнародних змаганнях 49 разів піднімався державний прапор і лунав гімн нашої держави. Таким спортивним успіхам може позаздрити будь-який столичний ВНЗ [4, с. 123]. Яскравим тріумфом досягнень вихованців професора Є. М. Свіргунця стали виступи студентів Хмельницького національного університету Ольги Жовнір та Галини Пундик на XXIX літніх Олімпійських іграх у Пекіні, де вони завоювали золоті медалі з фехтування на шаблях [5, с. 33]. Загалом 13 студентів університету були учасниками Олімпійських ігор. Це: С. Нагорний, Т. Таймазов, О. Жовнір, Г. Пундик, В. Лукашенко, О. Штурбабін, Л. Головченко, В. Паламар, Т. Філонюк, В. Вешко, О. Слівінський, О. Кащишена, Д. Бойко. За видатні спортивні досягнення 9 студентів удостоєні високих державних нагород. Студентка Ольга Партала єдина серед спортсменів Хмельницької області нагороджена дипломом *Fair Play*.

Багато і плідно працює Є. М. Свіргунець як науковець. Він опублікував більше сотні статей, присвячених проблемам розвитку фізкультурно-спортивного руху в Україні, ролі фізичної культури і спорту у здоровому способі життя, вдосконаленні навчального процесу тощо. У 1981 р. Є. М. Свіргунець захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук на тему: «Шляхи підвищення ефективності довільної уваги студентів засобами фізичної культури та спорту». В цьому дослідженні вперше досліджено особливості активного впливу спеціально спрямованих засобів фізичної культури і спорту на стан показників властивостей довільної уваги студентів, які характеризують робочу активність психіки до процесу розумової праці. Досліджені й експериментально перевірені специфічні прояви властивостей уваги у студентів спеціального, підготовчого навчальних відділень і відділення спортивного вдосконалення. Виявлені найбільш інформативні властивості довільної уваги та їх характерні взаємозв'язки в процесі великої за обсягом і інтенсивністю фізичної роботи в ряді видів спорту в поєднанні з напруженою навчальною діяльністю. В авторитетних збірниках наукових праць, монографіях, дисертаційних дослідженнях зустрічаються посилання на праці професора Є. М. Свіргунця. Як визнаного науковця, праці якого високо цінують в наукових колах країни, Євгена Михайловича систематично запрошують виступити офіційним опонентом спеціалізовані вчені ради для захисту дисертацій, а також із проханням здійснити рецензії наукових досліджень.

За багаторічну сумлінну працю професор Є. М. Свіргунець неодноразово відзначався державними, республіканськими і регіональними нагородами. Держава високо оцінила заслуги Євгена Михайловича, нагородивши його двома орденами «Знак пошани», знаком «Відмінник освіти України», почесним званням «Заслужений працівник фізичної культури і спорту України» та іншими. В 2004 р. Євген Михайлович, підготувавши достойну зміну, передав керівництво кафедрою своєму вихованцю, майстру спорту міжнародного класу, кандидату наук з фізичного виховання і спорту О. Солтику. На пропозицію ректорату він став начальником управління фізичної культури і спорту університету. Такими людьми, як професор Є. М. Свіргунець, може пишатися подільська земля. Його титанічна праця на ниві фізичної культури і спорту спонукала тисячі молодих людей до здорового способу життя, прославила Хмельниччину і всю нашу країну на міжнародній арені, є яскравим моральним прикладом

для всіх працівників фізичної культури і спорту у справі безмежного служіння дорученій справі, своїй Батьківщині.

Професору Є. М. Свіргунцю не випадково волею долі судилося стати першим завідувачем кафедри здоров'я людини та фізичного виховання Хмельницького національного університету в доленосний для молоді Української держави час. Вища школа потребувала саме такої особистості високого інтелекту, яка володіє сучасними знаннями, досвідом, здатного випереджати час і прогнозувати розвиток, стимулювати можливості й сили, підпорядковані колективи на найважливіших ділянках для досягнення мети. Саме такою людиною є професор Є. М. Свіргунець.

Запорукою подальшого ефективного розвитку фізичної культури і спорту в університеті є те, що Євген Михайлович усвідомлює ті перешкоди, які виникають у процесі реформування вищої школи.

В історії Хмельницького національного університету його ім'я навечно вкарбоване як першого завідувача кафедри здоров'я людини та фізичного виховання, що прославив нашу країну спортивними здобутками на міжнародній арені.

Список використаної літератури

1. Вервес Ю. Карл Лінней. Король систематики // Україна молода. – 2007. – 7 червня. – С. 2.
2. Григоренко О. Людина та її зірка / О. Григоренко // Проскурів. – 1999. – 28 квітня. – С. 8.
3. Місто Хмельницький в контексті історії України. Матеріали III науково-краєзнавчої конференції «Місто Хмельницький в контексті історії України». – Хмельницький, 2011. – С. 601.
4. Здоров'я, фізичне виховання і спорт в умовах сьогодення. Збірник праць науково-практичної конференції, присвяченої Року спорту та здорового способу життя і 50-річчю Хмельницького національного університету. – Хмельницький, 2012. – С. 123.
5. 100 років спорту на Поділлі: історичні витоки, сучасний стан та перспективи розвитку. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Кам'янець-Подільський, 2009. – С. 33.

Стаття надійшла до редакції 05.05.14.

Григоренко А. П. «Научно-педагогическая и организаторская деятельность заслуженного работника физической культуры и спорта Украины профессора Е. М. Сvirгунца».

Анализируются основные вехи жизни, научно-педагогической и организаторской деятельности выдающегося организатора развития физической культуры и спорта высших достижений, кандидата педагогических наук, профессора Хмельницкого национального университета, заслуженного работника физической культуры и спорта Украины Е.Н. Сvirгунца.

Ключевые слова: *Сvirгунец Евгений Михайлович, институт, педагог, заведующий кафедрой, профессор, университет, Олимпиада.*

Grigorenko O. P. «Scientific-pedagogical and organizational activity Honored Worker of Physical Culture and Sports of Ukraine Professor EM Svirhuntsya».

The basic landmarks of life, scientifically- pedagogical and organizational activity of prominent organize of developmento physical culture and sport of higherachievements, candidate of pedagogical sciences, professo of the Khmelnytsk nationa luniversity deserved worker of physicalculture and sport of Ukraine Є.М. Svirqunec are analysed.

Keywords: *Svirqunec Yevhen Mykhajlo, institute, teacher, manage of department, professor, university, Olympiad.*